

Algemene Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg zal plaatsvinden op **donderdag 9 juni om 20.00 uur** in Hotel Oranje, Rijksweg Zuid 23 te Sittard.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening om 20.00 uur.
2. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 10 juni 1982 (zie Natuurhist. Maandbl. 71 (11): 179).
3. Jaarverslagen van Secretaris, Penningmeester en Redactie (zie elders in dit maandblad).
4. Bestuursmutaties. Aan de beurt van aftreden is de heer C. van

Geel. De heer van Geel stelt zich herkiesbaar. De heren A.W.J. Lenders uit Melick-Herkenbosch en W.G.L.M. Vergoossen uit Echt stellen zich kandidaat als nieuwe bestuursleden. Het Algemeen Bestuur ondersteunt de kandidaatstelling van de drie bovengenoemde heren.

Wegens gezondheidsredenen ziet de voorzitter zich genoodzaakt zijn functie neer te leggen. De heer F.S. van Westreenen stelt zich kandidaat als nieuwe voorzitter. Het Algemeen Bestuur ondersteunt deze kandidaatstelling.

5. Mutaties bij de Redactie van het

Natuurhistorisch Maandblad. Aan de beurt van aftreden zijn de heren A.J. Lever en W. Ogg. Beiden stellen zich herkiesbaar. De heren J. den Boer en H. Hillegers stellen zich kandidaat als nieuwe redactieleden. Het Algemeen Bestuur ondersteunt de kandidaatstelling.

6. Rondvraag.
7. Pauze (van circa 20.45 - 21.15 uur).
8. Discussie over beleid van het Genootschap t.a.v. natuur- en milieubescherming. (Zie elders in dit Maandblad).
9. Sluiting (uiterlijk 22.30 uur).

Jaarlijkse Genootschaps-Excursie

Zondag 12 juni 1983 wordt de traditionele jaarexcursie gehouden naar Neu Moresnet en Plombières in België, bekend om de mooie zinkflora. Hier kunnen planten worden aange troffen die in Nederland niet voorko-

men of daar erg zeldzaam zijn zoals Schubwortel, Knikkend parelgras en Pyrenee's lepelblad.

De deelnemers uit de omgeving van Heerlen vertrekken om 09.30 uur vanaf de parkeerplaats achter het NS-

station aan de Spoorsingel.

Andere deelnemers worden rond 10.00 uur verwacht bij de Geulbrug in Neu-Moresnet. Lunchpakket en stevig schoeisel zijn vereist.

Jaarverslag over 1982 van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Het Algemeen Bestuur van ons Genootschap bestond uit de volgende personen: drs. C.H. Janssen, (Nederweert) voorzitter, H.P.A.J. Gilissen (Ulestraten) secretaris tot 9 september, W.P.H. Gilissen (Eysden) penningmeester, W.J. v.d. Coelen (Maastricht) tweede secretaris tot 9 september, daarna eerste secretaris, en de leden drs. A.J.J. Broen (Linne), W.F. Bult (Heerlen) ing. C. van Geel (Geleen), drs. D. Th. de Graaf (Maastricht), L.G.M. Hensels (Roggel); P.A. v.d. Horst (Venlo), dr. A.J. Lever (Maastricht), G.J.M. Roelofs (Venlo), P. Spreuwenberg (Schaesberg) en drs. C.A.J. Thissen (Herkenbosch).

De algemene administratie werd verzorgd door de heer A.G.M. Koomen. De heer W.J.C.M. Ganzvles verzorgde het waarnemingssecretariaat van de Vogelstudiegroep en coördineerde deze. Beiden hebben hieraan een dagtaak ten kantore van het secretariaat van het Genootschap.

Ons Genootschap werd als volgt vertegenwoordigd:

1. Commissie van Advies en Bijstand van het Natuurhistorisch Museum voor de gemeente Maastricht: dr. P.J. van Nieuwenhoven, tevens voorzitter van de commissie, en drs.

A. Pessers.

2. Stichting Botanische Tuin te Kerkrade: O.S. Kuyl.
3. Stichting Botanische Tuin Steyl: P.A. v.d. Horst.
4. Stichting Milieufederatie Limburg: J.Ex.
5. Stichting Culturele Raad Limburg: dr. D.G. Montagne.

Met het Natuurhistorisch Museum Maastricht werd onder meer samengewerkt bij de aanvraag van subsidies voor de aankoop van de Mammoetstootand en bij cursussen voor docenten uit het voortgezet onderwijs.

Het aantal waarnemingsgegevens van de studiegroepen nam zodanig toe dat op den duur opslag en bewerking via een computer onvermijdelijk lijkt.

De activiteiten van de studiegroepen leidden ook tot steeds nauwere samenwerking met ambtelijke organisaties zoals Staatsbosbeheer, R.I.N., Rijksherbarium, C.R.M. afdeling natuurbescherming, diverse afdelingen van universiteiten en hun studenten, de Provinciale Waterstaat en de Provinciale Planologische Dienst.

Kring Heerlen. De samenstelling van het kringbestuur was als volgt: ing. C. van Geel voorzitter, W. Bult vice-voorzitter, mw. C. Adams-Kaastra penningmeester, P. Spreuwenberg secretaris en G. van Beek lid. In het verslagjaar werd 8 maal

een avondbijeenkomst gehouden over diverse onderwerpen en tevens een vijftal excursies. Op 28 april overleed plotseling dr. S.J. Dijkstra, oprichter en jarenlang voorzitter van kring Heerlen. Veel leden deden hem uitgeleide naar zijn laatste rustplaats.

Kring Maastricht. Het bestuur bestond in 1982 uit H.H. op den Camp, D. Th. de Graaf (secretaris), A.J. Lever (voorzitter) en Br. Thomas More. In het verslagjaar werd een tiental maandelijks bijeenkomsten georganiseerd, zoals gebruikelijk op de eerste donderdag van de maand. Hoogtepunt vormde de juli-bijeenkomst, die gewijd was aan de Eijdsenaar Eugène Dubois, de ontdekker van de rechtopgaande aapmens. Naast de bijeenkomsten werd een drietal excursies georganiseerd.

Kring Venlo-Vrienden der Natuur. Het dagelijks bestuur van deze kring bestond uit P.A. v.d. Horst voorzitter en D. Cruysberg secretaris. In 1982 werden 18 wandelingen georganiseerd, 3 maal was er een bijeenkomst in het Goltziusmuseum voor het bijwonen van een lezing, terwijl er 13 excursies en cursussen werden gehouden. Plannen bestaan om in 1983 een aantal jongeren te gaan begeleiden op het gebied van de natuur en het landschap. De kring had vertegenwoordigers in de Culturele Raad sectie Cultuurconservering en de Stichting Botanische Tuin Steyl.

Door een goede samenwerking en gebruik makende van de deskundigheid van een aantal leden, was het mogelijk om een driemaandelijkse uitgave "Vrienden der Natuur" te doen verschijnen.

Herpetologische Studiegroep. In 1982 bestond de stuurgroep uit drs. A.W.J. Lenders voorzitter, drs. A. J.J. Broen secretaris, en de leden J. Hermans en F. van Hoogstraten. De activiteiten hadden vooral betrekking op inventarisaties, hetgeen resulteerde in een inventarisatierapport over 1981 met foto's en beschrijvingen van de voortplantingsbiologie van alle amfibieën en reptielen van Limburg. Door deskundigen werden in de Oranjerie te Roermond een aantal lezingen gehouden.

Keverstudiegroep. Het bestuur bestond uit de heren G. van der Mast voorzitter en G. van Buuren (secretaris). Elke maandag kwamen de leden in de Boswachterij van het Recreatieschap Oost Zuidlimburg bij elkaar. Doel is te komen tot een inventarisatie van de in Zuidlimburg voorkomende Coleoptera, onder gelijktijdige verzameling van eventuele bijzonderheden (biologie) per geslacht/soort en per gebied door middel van een register en kaartsysteem. Een lid heeft zich gespecialiseerd in de studie van Hymenoptera (meer speciaal Aculeata en Odonata).

Plantenstudiegroep. Voorzitter was J. Pinckaers. D. Th. de Graaf was secretaris en W. de Veen en J. Hermans waren leden van het bestuur. Het aantal excursies bedroeg 10; daarnaast werden er nog 2 avondbijeenkomsten gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht. De excursies hadden vaak ten doel om de (voorlopige) verspreidingskaartjes van de soorten, die in de Atlas van de Nederlandse Flora deel II behandeld zullen worden, te completeren. De meest in het oog lopende waarnemingen werden verwerkt in de rubriek "Uit de Flora van Limburg" in ons maandblad. De "Werkgroep Kalksteengroeven" zette haar werk aan de proefvlakken in het afwerkingsgebied van de ENCI voort en hoopt t.z.t. in dit tijdschrift verslag van te doen.

Studiegroep Behoud Schinveldse en Brunssummerheide. Deel uitmakende van Kring Heerlen, is de studiegroep in 1982 ver gevorderd met het samenstellen van een publicatie over vegetatie en beheer van de Schinveldse bossen en de Brunssummerheide. Wegens een te klein aantal abonneés heeft de studiegroep helaas het verschijnen van haar periodiek moeten beëindigen.

Vlinderstudiegroep. Het bestuur bestond uit de heren J. Stevens voorzitter en C. Felix secretaris. De bijeenkomsten werden elke tweede woensdag van de maand gehouden in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Ook werden er in groepjes van twee tot vier personen-excursies gehouden. De meeste leden deden mee aan het inventarisatieproject van de Nederlandse dagvlinders. Op drie werkavonden werd een genitatieonderzoek gehouden bij Europese dagvlinders.

Vogelstudiegroep. De studiegroep telde in 1982 113 leden. Het dagelijks bestuur werd gevormd door de heren J. Stoffels voorzitter, W. Ganzevles waarnemingssecretaris en W. Vergoossen secretaris. Het mededelingenblad "in Vogelvlucht" verscheen driemaal en omvatte 159 bladzijden. In 1982 werden twee ledenvergaderingen gehouden. Aan diverse onderzoeken werd meegedaan. In 1985 zal de Avifauna van Limburg verschijnen,

in samenwerking met de Vogelwacht Limburg. In dit verslagjaar werden voorbereidende werkzaamheden hiertoe verricht. Met het schrijven van de teksten wordt in 1983 begonnen.

Zoogdierenwerkgroep. In het verslagjaar bestond de stuurgroep uit F. van Westreenen voorzitter, J. Austen secretaris, B. Knols waarnemingssecretaris en de leden A. Lenders en A. Wanders. Er zijn een vijftal bijeenkomsten geweest in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht waarbij een aantal inheemse zoogdieren nader bekeken zijn en aandacht besteed werd aan het braakballenonderzoek. Contacten werden onderhouden met de Vereniging van Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming en de Contactgroep Zoogdierinventarisatie. In Midden-Limburg kon de Hamsterinventarisatie worden afgerond. Op bescheiden schaal werd het vleermuisonderzoek in de zomer voortgezet.

Paddestoelenwerkgroep. De paddestoelenwerkgroep, deel uitmakend van de Kring Heerlen, had als voorzitter W. Bult en als secretaris H. de Vries. Het onderzoek naar de op de nog resterende steenbergen voorkomende Lepiota's duurt nog voort. In het seizoen (van september t/m november) was er elke zaterdag een excursie voor de liefhebbers. Het gevonden materiaal werd opgeslagen bij de heer P. Kelderman en ter verificatie van de determinatie opgestuurd naar het Rijksherbarium te Leiden.

Studiegroep Lagere Planten- en Diersoorten. Deze studiegroep maakte eveneens deel uit van de Kring Heerlen. Voorzitter was E. Spica en secretaris P. Spreuwenberg. In het verslagjaar werden

de Brunssummerheide en de Schinveldse Bossen verder geïnventariseerd. De resultaten hiervan zijn te vinden in het zojuist verschenen rapport "10 jaar actief natuurbeheer in Brunssummerheide en Schinveldse Bossen" van Gerrit van der Mast.

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven. Voorzitter was E. de Grood, terwijl T. Breuls secretaris was. Deelgenomen werd weer aan de jaarlijkse vleermuisentelling in de zgn. censusgroeven, terwijl er ook een eenmalige vleermuisentelling plaats vond in de kleinere groeven. De karteringen van de Sibbergroeve en de Grote Caestertgroeve naderen hun voltooiing. De studiegroep was met 2 personen vertegenwoordigd in de Overleggroep Groevenbeheer en stelde als zodanig een Actieplan voor de Onderaardse Kalksteengroeven samen. Na een lange bevalingsperiode zag de eerste "SOK-mededeling" het levenslicht.

Bomenstudiegroep. De secretaris van deze studiegroep was J. Curfs. De bijeenkomsten werden elke tweede woensdag van de maand gehouden in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. In de zomermaanden waren geregeld excursies naar parken en landgoederen; buiten dit seizoen vonden nog vier excursies plaats. Er zijn een aantal deelwerkgroepjes opgericht, die zich gaan bezighouden met bepaalde aspecten van de Bomenstudiegroep.

Verslag van de penningmeester

Voor het jaar 1982 zijn de uitgaven van het Genootschap voldoende door inkomsten gedekt en

heeft er een kleine toevoeging aan de voorzieningsrekening voor publicaties, computer en jubileum kunnen plaatsvinden. Dit resultaat werd voornamelijk bereikt door goede verkoopresultaten van publicaties, kritische afweging van lasten en baten bij de kringen, studie- en werkgroepen en redactie en de bijzondere opbrengsten uit de docentencursus Geologie.

Door de bezuinigingen bij de overheid, werden de aangevraagde en begrote subsidies niet volledig gehonoreerd. Voor de verstrekte subsidies en de giften die een aantal leden naast hun contributies hebben verstrekt, zijn wij de gevers zeer erkentelijk.

Het Verificatiebureau van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, heeft de administratie en de jaarrekening 1982 gecontroleerd en akkoord bevonden. Tijdens de jaarvergadering zijn afschriften van de jaarrekening 1982 en de begrotingen 1983 en 1984 voor de leden beschikbaar. De financiële vooruitzichten voor de komende jaren zijn niet gunstig. Kostenstijgingen en bezuinigingen in subsidies, tasten het budget van het Genootschap aan. Om de huidige faciliteiten te kunnen handhaven of verbeteren, zal het noodzakelijk zijn de inkomsten te versterken door b.v. ledenwerving en bijzondere activiteiten.

W.P.H. Gilissen

Jaarverslag van de redactie

In 1982 bestond de redactie uit mevr. F.N. Dingemans-Bakels de heren J.A.M. Heerkens-Thijssen, A.W.F. Meijer, W. Ogg, D. Th. de Graaf en A.J. Lever. Beide laatste traden op als hoofdredacteur en waren als zodanig belast met de contacten met auteurs en drukkerij Stereo + Grafia te Maastricht.

De 71e jaargang van het Natuurhistorisch Maandblad telde 220 bladzijden. Hoewel de 70e jaargang 236 bladzijden telde, is in het verslagjaar toch meer copij geplaatst aangezien in deze jaargang voor het Maandblad een iets kleinere letter is gebruikt. Verreweg de opvallendste wijziging is echter het uiterlijk van het Maandblad geweest. De Heer G. van Rooij verstrekte hiertoe adviezen voor de grafische vormgeving. Al met al heeft de redactie geprobeerd het Maandblad in een moderner jasje te steken. Ook is veel aandacht besteed aan de inhoud van het Maandblad: in de 71e jaargang verschenen ruim 50 artikelen en korte mededelingen, benevens verslagen van de maandelijkse bijeenkomsten, boekbesprekingen en inleidende bijdragen van de hoofdredacteurs. Deze laatste waren bedoeld om het Maandblad meer het karakter te geven van een verenigingsorgaan, o.a. door in te haken op de inhoud van het Maandblad of actuele gebeurtenissen.

In de reeks Publicaties verscheen reeks XXXII afl. 1-4, *The Pre-Permian around the Brabant Massif*, een serie samenvattingen van de voordrachten tijdens het Third International Colloquium on the Pre-Permian around the Brabant Massif, georganiseerd door het Natuurhistorisch Museum Maastricht in samenwerking met Geofiles. Deze laatste instelling maakte de uitgave van deze Publicatie financieel mogelijk. In het verslagjaar verscheen een herdruk van Reeks XXXI afl.

1-2, "Mesofossielen in de kalkafzettingen uit het Krijt van Limburg" door P.J. Felder.
Als incidentele uitgave verscheen "De Bodem van Maastricht en omgeving" door M.J.M. Bless, P. J. Felder en D. Th. de Graaf. Deze uitgave, die inmiddels een tweede druk beleefde, kwam tot

stand naar aanleiding van de cursus geologie voor docenten uit het voortgezet onderwijs die door het Genootschap en het Museum werd georganiseerd.
Ook de uitgaven "Een rotstun met vallen en opstaan" door Ber Slangen beleefde een her-

druk. Tenslotte werd een serie zoölogische bijdragen door rector Jos Cremers uit moeilijk verkrijgbare Maandbladen gebundeld en in een eenvoudige uitvoering uitgegeven.

D. Th. de Graaf en A.J. Lever.

Het beleid van het Genootschap ten aanzien van natuur- en milieubescherming

Door de steeds groter wordende druk op natuur en milieu en het sterk gegroeide aantal leden, worden er de laatste tijd door leden van het Natuurhistorisch Genootschap steeds meer aantastingen en bedreigingen van natuur- en milieu signaleerd.

Samen met het grote aantal gegevens dat het Genootschap over de flora en fauna in Limburg bezit, maken bovenstaande punten het noodzakelijk dat het Genootschap zich bezint op haar rol in de bescherming van natuur en milieu.

Het bestuur vindt dat deze bezinning (samen) met de leden moet plaatsvinden. Op de a.s. jaarvergadering van 6 juni zal dan ook het tweede deel van de vergadering besteed worden aan een discussie over de rol van ons Genootschap in de natuur- en milieubescherming. Aan de hand van de resultaten van deze discussie zal de zaak verder worden uitgewerkt.

Om de discussie te vergemakkelijken kan de volgende door A. Broen, C. van Geel en W. Bult samengestelde provisorische "determineertabel" tot leidraad dienen.

1. Het Genootschap dient op natuur- en milieubeschermingsgebied vooral een protesterende functie te hebben. 2
— Het Genootschap dient vooral een adviserende functie te hebben (bezwaren kenbaar maken, maar ook duidelijk adviezen en alternatieven bieden). 3
2. Het Genootschap zal door brieven, demonstraties, bezwaarschriften en pers steeds

weer haar protesten tegen alle vormen van aantastingen van natuur en milieu kenbaar moeten maken. Dit dient te gebeuren door zowel kringen en studiegroepen als door het hoofdbestuur.

— Kringen, studiegroepen en hoofdbestuur protesteren pas d.m.v. brieven, demonstraties, bezwaarschriften en pers wanneer er sprake is van echte bedreigingen voor soorten, populaties en oecosystemen.

3. Het natuur- en milieubeschermingsbeleid zoals dat tot op heden door het Genootschap als geheel gevoerd is, is, in tegenstelling tot dat van de afzonderlijke studiegroepen en kringen, te willekeurig en te passief (bijv. wel overleg met de provincie over het voorlopige streekplan Z-Limburg en het instellen van een werkgroep Schinveldse Bossen, maar bijv. geen reacties op Graetheide, Rijksweg 73 en Terworm). Het Genootschap als geheel dient een meer gestructureerd en daardoor actiever en alerter natuur- en milieubeschermingsbeleid te gaan voeren. 4

— De studiegroepen en kringen ondernamen tot heden voldoende activiteiten op dit gebied. Het is niet noodzakelijk dat het Genootschap als geheel dit ook doet. Het Genootschap als geheel hoeft haar beleid m.b.t. natuur- en milieubescherming niet te veranderen.

4. Het is wenselijk dat er binnen het Genootschap uit de leden een commissie gevormd wordt, welke waardevolle milieus en aantastingen daarvan signaleert, bestudeert en er naar alle geledingen van het Genootschap en naar buiten toe over kan adviseren.

(De door deze commissie te behandelen zaken op gemeentelijk niveau dienen door de commissie zelf in eerste instantie tot een goede oplossing te worden gebracht door rechtstreeks contact met de gemeenten. Ditzelfde geldt voor zaken betreffende particulieren. Bezwaarschriften op persoonlijke titel kunnen hierbij eventueel gebruikt worden. Zijn er langs deze weg geen vooruitzichten op een goede oplossing, dan dient de commissie deze zaken voldoende onderbouwd en van advies voorzien, door te spelen naar het hoofdbestuur. Dit zal dan bekijken op welke ma-

nier het Genootschap als geheel haar stem in deze laat horen. Alle zaken op provinciaal niveau dienen, door de commissie van advies voorzien, bij het hoofdbestuur terecht te komen.) 5

— Het volstaat dat het hoofdbestuur meer tijd vrijmaakt voor natuur- en milieubescherming en daardoor ook het Genootschap als geheel beter en gericht kan inspelen op de natuur- en milieubeschermingsactiviteiten van de kringen en studiegroepen. De kringen en studiegroepen dienen dan wel al hun activiteiten op dit gebied aan het hoofdbestuur mede te delen.

5. De verbanden tussen de commissie enerzijds en de kringen, studiegroepen en hoofdbestuur anderzijds, dienen te bestaan uit leden welke lid van beide zijn. 6
— Het is wenselijk dat bovengenoemde verbanden anders verlopen. 6

6. De commissie dient ervoor te zorgen dat ze zich bezighoudt met zaken die van wezenlijk belang zijn voor het behoud van soorten, populaties en levensgemeenschappen. 7
— De commissie dient zich bezig te houden met alle aantastingen van het milieu, hoe gering dan ook. 7

7. Zaken, welke zich plotseling aandienen, en waarop snel gereageerd moet worden (bv. binnen enkele dagen), kunnen telefonisch terechtkomen bij de voorzitter van de commissie en via deze eventueel bij het Dagelijks Bestuur van het Genootschap. De voorzitter van de commissie en/of het Dagelijks Bestuur kunnen dan snel een besluit nemen. 8
— Zaken, welke zich plotseling aandienen en waarover een besluit moeten worden genomen voordat commissie en/of hoofdbestuur bij elkaar zijn kunnen komen, dienen niet behandeld te worden. 8

8. Het is wenselijk, dat de commissie, indien mogelijk, verbanden onderhoudt met andere organisaties, welke parallelle belangen aan die van de commissie hebben.

— Bovengenoemde contacten zijn niet wenselijk, daar het Genootschap in deze volledig haar eigen koers dient te varen.

Rectificatie

Tot onze spijt is op bladzijde 69 van de vorige aflevering van het Natuurhistorisch Maandblad het

onderschrift bij figuur 2 weggefallen. Dit onderschrift luidt: Figuur 2. Sommatiediagram van de

bij Eijdsen waargenomen Blauwe reigers (N = 17.136) in de periode van maart 1975 tot en met februari 1983.